

УДК 37.013.74

РАДУЛ Ольга Сергіївна –
 доктор педагогічних наук, професор,
 завідувач кафедри педагогіки
 дошкільної та початкової освіти
 Центральноукраїнського державного
 педагогічного університету
 імені Володимира Винниченка
<https://orcid.org/0000-0002-1454-7862>
 e-mail: pednauk@gmail.com

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сьогодні, як і раніше, важливими проблемами людства були і є проблеми виховання дітей та молоді. У країнах різного рівня розвитку – розвинених та тих, що розвиваються – існують як загальнолюдські виховні проблеми так і специфічні. Більш загальними для всіх країн є такі аспекти виховання, від яких залежить співіснування представників різних етносів, життя на Землі взагалі. У різних країнах світу існують власні шляхи їх реалізації, знайомство з якими буде важливим і для українських освітян.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідники вивчають різні аспекти виховання школярів у різних країнах світу. Більшість публікацій стосується окремих напрямків виховання. Так, в останні роки проблеми, зокрема громадянського виховання вивчали О. Алексєєва (2003), Н. Лавриченко (2006), О. Мілютіна (2008), М. Шабінський (2011), екологічного – К. Борін (2012), В. Ломакович (2004), Г. Марченко (2004), Я. Полякова (2005), релігійного – Т. Артерчук (2011), І. Лаухіна (2013), Г. Погромська (2009) та ін. Більш узагальненими у вивченні проблем виховання дітей та молоді у зарубіжжі є праці, навчальні посібники Б. Вульфсона (1996, 2003), О. Заболотної (2008), Н. Кічук (2001), О. Локшиної (2011), А. Сбруєвої (2004) та ін.

Мета статті полягає у висвітленні пріоритетних аспектів виховання дітей та молоді у розвинених країнах світу.

Вклад основного матеріалу дослідження. Важливою позитивною тенденцією розвитку сучасної світової школи є орієнтація на **виховання в душі миру**.

У педагогічних колах поширюється концепція виховання жителів Землі як загального дому людства. Представники гуманістичного напрямку в психолого-педагогічних науках осмислюють глобальні загальнолюдські цінності, базою яких є усвідомлення єдності історичної долі людства і природи, Землі і Космосу. Серед

найбільш важливих якостей особистості особливо наголошується на толерантному відношенні до різних рас, культурних традицій, релігій, потребі у засвоєнні культури інших народів, виховання високих почуттів єдності мешканців планети як загального дому людства.

Прикладами реалізації такого виховання є: виховання в душі соціального партнерства, відданість демократичним ідеалам (США); прагнення до соціальної солідарності, розуміння важливості Закону і порядку (Японія); намагання діяти спільно задля загального блага (ФРН) [8].

Ефективності виховання, зокрема, старшокласників у душі миру сприяє введення міждисциплінарних навчальних предметів «Проблеми Європи і миру» (Бельгія), «Особистість і суспільство» (Англія), інтегрованого курсу «Виховання в душі миру» (США, Англія, Нідерланди), факультативного курсу «Знайомство з економічними і соціальними явищами» (Франція) та ін. З цією ж метою впроваджуються на державному рівні спеціальні програми: загальноросійський проект «Толерантність», «Програма пристосування молоді для життя» (США), яка спрямована на навчання учнівської молоді балансування між вимогами «бути як інші» і «бути, як ніхто з інших» [8].

У країнах Європи у зв'язку з інтеграційними процесами великого значення набуває європейське виховання, тобто виховання громадян (що проживають в даному регіоні) на основі усвідомлення себе членом об'єднаної Європи, представником західноєвропейської цивілізації з властивими їй унікальними рисами, що сформувалися внаслідок тривалого спільного культурного розвитку та взаємодії народів [3]. З 90-х рр. ХХ ст. у навчальних закладах Західної Європи у травні проводиться «День Європи». Традиційно на цих заняттях обговорюються питання європейської інтеграції, організовуються міжнародні спортивні змагання, концерти, зустрічі, екскурсії. Велика роль у європейському вихованні

відводиться таким навчальними предметам, як іноземні мови, історія, географія, громадянознавство.

Особливе місце відводиться історії. Питання вивчення історії в навчальних закладах Європи розглядається на найвищому рівні. Так, лідери держав-членів Ради Європи на зустрічі у Відні (1993) наголосили на потребі суттєво перебудувати курси історії, вилучити матеріали, які можуть розвивати расові чи націоналістичні забобони, і навпаки, яскраво показувати позитивний взаємовплив країн Європи у їхньому історичному розвитку [4]. Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЄ) прийняла «Рекомендації по вивченню історії Європи» (1996), де наголосила на значенні цього шкільного предмету і рекомендувала вивчати його цілісно, розглядаючи розвиток політики, економіки і культури окремих країн у взаємозв'язку (як фактори, що формують європейську ідентичність).

Важливим складником виховання в душі миру є **інтернаціональне та полікультурне** виховання молоді, які набувають все більшої актуальності.

Основою інтернаціонального виховання є потреба у вивченні й освоєнні (опануванні) культури інших народів. Полікультурне виховання полягає у врахуванні культурних і виховних інтересів національних та етнічних меншин. Полікультурне виховання робить акцент на взаємозв'язку культур, одна з яких домінує.

Як і інтернаціональне виховання, полікультурне виховання передбачає: міжнаціональну і міжетнічну взаємодію; формування почуття солідарності, взаєморозуміння; протистоїть дискримінації, націоналізму та расизму [5].

На противагу інтернаціоналізму, полікультурне виховання зосереджено на освоєнні культурно-освітніх цінностей, на взаємодії різних культур в ситуації плюралістичного культурного середовища, на адаптації до інших культурних цінностей. У полікультурному вихованні врахування етнічних і національних особливостей більш важливе. Актуалізація полікультурного виховання викликана процесом інтеграції, а також політичними й економічними процесами, що відбуваються в сучасному світі. Полікультурне виховання покликане підтримувати існування великих і малих націй в умовах інтеграції, знімати протиріччя між системами і нормами виховання домінуючих націй, з одного боку, і етнічних меншин з іншого. Воно сприяє адаптації етнічних груп при відмові етнічної більшості від культурно-освітньої монополії.

Усі провідні країни світу відносяться до полікультурних і поліетнічних суспільств. А тому необхідність забезпечити в цих країнах толерантне співіснування великих і малих етносів породжує потребу полікультурного виховання як інструмента і принципу шкільної політики.

Полікультурне виховання в розвинених країнах має певні особливості. Так, у США полікультурне виховання, будучи пов'язане з побудовою єдиного громадянського суспільства в умовах різноманітності етнічного складу населення, слугує формуванню американської нації і одночасно забезпечує інтереси малих етнічних груп, насамперед, афроамериканців.

Приклад практичної реалізації полікультурного виховання у штаті Каліфорнія наводить О. Заболотна [7] на підставі аналізу навчальних програм з історії та соціальних наук (2000 р.). Інформацію про функціонування різних субкультур у межах американської спільноти тут викладають в історичному контексті, починаючи з другого року навчання в загальноосвітній школі. Так, у другому класі передбачено порівняння учнями вірувань, традицій, звичок, церемоній та осціальних особливостей різних культур на основі фольклорних джерел. У третьому класі увагу учнів зосереджують на тому, як різні групи і нації взаємодіють у спільному розв'язанні проблем торгівлі, культурних контактів, дипломатії та розглядають особливості культури американських індіанців. У 4–6 класах учні обговорюють внесок різних культур в історію своєї країни загалом і штату зокрема, вивчаючи історичні події, моделюючи різні ситуації, розглядаючи особливості життєвого шляху видатних людей, серед яких особливу увагу надають жінкам. У 7–8 класах учні долучаються до розгляду явищ расової несправедливості та проблем боротьби з расовою сегрегацією. У 9–10 класах вивчається розмаїття релігій, спільне та відмінне в них. В 11 класі узагальнюється вивчена історія своєї країни, простежується вплив на неї етнічного населення Америки, значення боротьби за рівні права для етнічних та расових меншин і жінок. На останньому році навчання більше уваги приділено розумінню американської демократії.

У Західній Європі полікультурне виховання на рівні державної політики часто розглядається як вияв сепаратизму і загрози цілісності держави. Проте це актуальне питання. Багатомільйонні групи іммігрантів, з одного боку, повинні зберегти власну культурну ідентичність, а з іншого – знайти спосіб входження в європейську культуру.

Досвід полікультурного виховання накопичений насамперед у приватних школах з двомовною програмою, де діти навчаються державною мовою і мовою етнічної групи, до якої належать [5].

Тісно пов'язана з попереднім проблема **виховання політичної культури школярів та громадянського виховання.**

Формування політичної культури учнів – це цілеспрямований процес навчання і виховання, що охоплює оволодіння соціальним досвідом, яке виробило людство, розвиток відповідної нормам сучасного демократичного суспільства свідомості та підготовки до адекватної реальності поведінки [6]. Основними компонентами політичної культури є: політичні знання; соціальні та інтелектуальні вміння і навички; система цінностей (своєрідних моральних універсалій); інституціональний досвід.

Політичні знання, якими оволодівають учні під час навчання, безпосередньо впливають на їх свідомість та готують до активної участі в житті демократичного суспільства.

Інтелектуальні та соціальні уміння та навички формуються під час обговорення політичних проблем, а також під час роботи з документами.

Система цінностей, яку потрібно цілеспрямовано формувати у школярів, дозволяє від вивчення механізмів розвитку демократичного суспільства піднятися до рівня філософського осмислення суспільно-історичного процесу, місця і ролі в ньому кожної людини. Для формування політичної культури важливим є співвідношення індивідуально та колективно орієнтованих цінностей. Загальнолюдські цінності, а також історично сформовані способи їх відтворення і досягненні утворюють осердя культури. Ціннісні орієнтації визначають життєве кредо людини та його політичну позицію, дозволяють надситуативно сприймати дійсність, бачити справжній зміст подій, вчинків, явищ.

Інституціональний досвід набувається через різні форми соціальної діяльності – участь у дитячих громадських об'єднаннях, групах, рухах, всередині школи – через можливість виявити себе в органах самоврядування, спробувати себе в організації товариств, асоціацій, клубів тощо. Згадуючи А. С. Макаренка, важливим при цьому є спільне обговорення, аналіз справ та емоцій.

Найбільш поширеною громадською організацією учнівської молоді є скаути. Нині скаутський рух представлено у 131 країні, скаутів у світі понад 16 мільйонів. Досвід

європейських країн засвідчує залучення до дитячо-юнацьких громадських організацій кожного 4 учня [8].

Важливим аспектом соціалізації молоді є громадянське виховання. За визначенням академіка І. Беґа, під *громадянськістю* розуміємо відповідальне ставлення особистості до народу, Батьківщини, держави, яке вона постійно демонструє, долаючи власні Еґо-потяги та узгоджуючи індивідуальну поведінку зі спільним благом [1]. Громадянське виховання поєднує в собі кілька різновидів виховання (патріотичне, правове, екологічне,...). За визначенням російських педагогів, громадянськість – це комплекс орієнтованих на позитивний вияв найважливіших якостей і властивостей особистості в умовах соціально значимої діяльності, її спрямованості на вищі цінності і норми суспільства і держави, відповідальності за свій вибір, поведінку і самореалізацію в інтересах їх розвитку і зміцнення. Основне призначення громадянського виховання полягає у формуванні готовності і здатності особистості до позитивного перетворення соціального середовища, до її повноцінної самореалізації у суспільстві і державі в інтересах їхніх і власного розвитку [10].

У переважній більшості країн громадянське виховання здійснюється через процес навчання, зокрема, через засвоєння нормативних курсів: «Навколишнє середовище», «Людина і суспільство», «Демократія», «Громадянська освіта», «Громадянознавство»... Показовим у цьому плані є досвід деяких навчальних закладів США щодо організації стажування підлітків у різних гілках влади.

У зарубіжному досвіді громадянського виховання чільне місце посідає прищеплення учнівській молоді поваги до державної символіки (герб, прапор, гімн). Крім ретельного вивчення ідейного змісту державних символів у процесі навчання, прийнято (США, Куба), щоб у кожній класній кімнаті висів портрет президента країни, щоденно навчальний процес розпочинався урочистим підйомом державного прапора та виконання учнями державного гімну.

Важливим аспектом громадянського виховання є виховання поваги до державної мови.

Мова, як засіб міждержавного і міжнаціонального спілкування виступає об'єктом уваги науковців і практиків. Нині на планеті існує більше 5 тис. мов. У мовному законодавстві сучасного світу домінують три підходи до розв'язання мовної проблеми, що виникає при поліетнічному населенні:

1) державним засобом спілкування приймається мова найбільш численної національності (наприклад, у США – англійська, в Іспанії – іспанська);

2) тотожність державної і офіційної мови. Загальнонаціональними засобами спілкування визнаються всі мови, які презентують етнічний склад населення країни (на рівні офіційних органів влади країна «поділена» за офіційною ознакою, якою виступає «перша» мова), наприклад у Бельгії (французька, німецька, фламандська мови, при цьому в країні існує розподіл на три «лінгвістичні» частки), у Фінляндії (фінська, шведська мови, при цьому шведів – 10 %), у Канаді (англійська, французька мови), Швейцарії (німецька, французька, італійська). Тобто усі основні мови є одночасно і державними і офіційними;

3) розрізняють «національну» (державну) і «офіційну» мови. Найбільш показовою у цьому плані є ситуація в Індії, в якій функціонує офіційно 1600 мов і діалектів та реалізовано принцип «єдності у багатоваріантності». Так, штат Шихар «налічує» 153 мови, на 27 з них розмовляє понад 10 тисяч населення, але лише 6 з цих мов використовують як мови навчання учнів початкової і середньої шкіл (у приватних, елітних школах домінує навчання англійською мовою) [8].

Залучення учнівської молоді до громадської діяльності – важлива складова громадянського виховання. Привертає увагу філантропічна діяльність закладів освіти. Цей характер діяльності, зокрема учнів американських шкіл враховується (приблизно як навчальний предмет) при виданні шкільного сертифікату.

Важливим складником громадянського виховання є *екологічне виховання*, основою якого є екологічна свідомість громадян, тобто певне ставлення особистості до природного світу через систему екологічних знань.

Нині західне суспільство створює передумови для перетворення гуманістичної моделі освіти в екогуманістичну [2]. Основними цілями сучасної екологічної освіти на Заході є: вивчення навколишнього середовища, покращення його якості, формування екологічного мислення, що передбачає не лише обізнаність про проблеми довкілля, а й активну участь у їх розв'язанні.

Світовий досвід екологічного виховання доводить доцільність введення в навчальні плани нормативного курсу «Екологія» (вперше у Швеції – у 1919). У США у початковій школі – природознавство, у старшій – соціальний, промисловий та інші розділи екології та природоохоронна освіта.

Наприклад, у штаті Мен (самому екологічно чистому штаті США) з 80-х років ХХ ст. успішно функціонує система неперервної екологічної освіти. В уряді штату створено та діє відділ екологічної освіти, програми якого спрямовані на залучення населення до активної природоохоронної діяльності за трьома основними напрямками: охорона повітря, води і взаємодія з природою [2].

Суттєвим поштовхом для розв'язання екологічних проблем у глобальному масштабі є втілення у практику педагогічних рекомендацій міжнародної наради щодо створення системи екологічної освіти. Так, на перших ступенях навчання учнівської молоді пропонується націлити увагу на засвоєння ними поняття єдності в різноманітті природи. а на старших – розуміння довкілля як системи, складниками якої є взаємозв'язок, взаємозумовленість і взаємозалежність певних компонентів. Міжнародним екологічним рухом педагогів розроблені методики екологічного виховання, визнані в розвинених країнах світу: програми «Екознавство» (1996), «Відчуття дива» (1995), «Дітям про природу» Дж. Корнелла (1999), програми неперервної екологічної освіти Маури О'Коннор (1993), розрахована для учнів 6–18 років, «Життя в навколишньому середовищі» Т. Міллера (1993, 1996) для студентів і дорослих [2].

У ФРН, окрім навчальної дисципліни «Екологія», для допомоги вчителям створена мережа додаткових навчально-освітніх закладів, де учні та студенти вивчають різні аспекти довкілля, самостійно проводять екологічні дослідження, за наслідками яких оформлюють аналітичні матеріали, які щорічно публікуються як різні інформаційно-тематичні, навчально-методичні посібники [2, с. 93].

Формами екологічного виховання є молодіжні об'єднання екологічного, соціально-екологічного та природоохоронного характеру («Зелені», «Грінхіппі», «Спасіння», «Мир», «Дельта», «Бюро екологічних розробок», «Лисячий ніс...») [8], позашкільна робота учнів.

Позитивний досвід міжпредметного підходу як у теорії, так і в практиці екологічного виховання накопичено у США: наприклад, «польові маршрути» як прийом прищеплення учням «кодексу екологічної поведінки», «зелені карти» (позначення несприятливих і відносно сприятливих з погляду екології міських об'єктів чи районів), діяльність корпусу миру (організація заснована у 1961 р.). (З 1992 р. діяльність корпусу миру розпочалася і в Україні). Поточна діяльність екологічного

спрямування здійснюється за гаслом «Земля – наш спільний дім».

Одним із шляхів екологічного виховання є перехід до викладання природничих дисциплін на краєзнавчих принципах. Екологічні екскурсії і польова практика, екологічні суботники (розчистка джерел, берегів річок, узбіч доріг, лісові насадження) мають велике виховне значення. Становлення екологічно освіченої особистості передбачає послідовне поєднання пізнавальної діяльності з емоційним сприйняттям природи, тобто не можна відокремлювати екологічне виховання від естетичного, на чому неодноразово наголошував В. Сухомлинський.

Приклад викладання природничих дисциплін на краєзнавчих засадах показує сільська Стародрожайнівська середня школа (республіка Татарстан). Тут щорічно проводиться екологічна конференція дев'ятикласників на тему «Екологічні проблеми мого села», на яку запрошуються керівники колективного господарства та спеціалісти. Учні не обмежуються тільки описом екологічних проблем, а й пропонують проекти екологічного оздоровлення території села. Обабіч околиць шосейної дороги спільними зусиллями з місцевою адміністрацією прокладено своєрідну екологічну доріжку: яскраві плакати зі спеціально розробленими текстами, які постійно нагадують односельцям про екологічні правила спілкування з природою [11].

Суттєво відрізняється від західного екологічне виховання в Японії, де екологічне мислення стало частиною етичних поглядів нації [2]. Екологічна свідомість японців базується на принципі єдності із Всесвітом, чому сприяє їхня релігія – синтоїцизм, язичницька за своєю суттю, за якою людина є частиною природи. Східний шлях досягнення гармонії з природою – це шлях відмови від абсолютизації власного «я» і підвищення значимості інших живих істот, це прагнення вчитися у природи, підніматися до вершин її досконалості. У зв'язку з цим елементи екологічного виховання включені у навчальні програми усіх дисциплін.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. В сучасному світі актуальними є проблеми виховання дітей і молоді, насамперед виховання в душі миру, інтернаціональне та полікультурне виховання, виховання політичної культури та громадянське виховання, яке охоплює різні напрями. Реалізуються вони за допомогою шкільних програм та практичної діяльності школярів. Пріоритетними напрямками подальших досліджень є проблеми

морального, сімейного, валеологічного виховання.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Особистість на шляху до духовних цінностей. – К.–Чернівці: «Букрек», 2018. – 296 с.
2. Бирюкова Н. А. Особенности экологического образования за рубежом. *Педагогика*. 2005. № 7. С.89–95.
3. Вульфсон Б. Л. Проблемы «европейского» воспитания. *Педагогика*. 2000. № 2. С. 71–81.
4. Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.
5. Джурицкий А. Н. История педагогики: Учеб. пособие. – М.: «ВЛАДОС», 1999. – 432 с.
6. Долинина И. Г. Формирование политической культуры учащихся. *Педагогика*. 2005. № 10. С. 44–48.
7. Заболотна О. Американський досвід шкільної соціалізації: спостереження і роздуми. – К.: Інсайт-плюс, 2008. – 167 с.
8. Кічук Н. В. Освіта в сучасному світі (порівняльний контекст): навч. пос. – Ізмаїл, 2001. – 88 с.
9. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності. *Інформаційний збірник Міністерства освіти України*. 2000. № 22. С. 7–21.
10. Лутовинов В. И. Гражданско-патриотическое воспитание сегодня. *Педагогика*. 2006. № 5. С. 52–59.
11. Хусаинов З. Некоторые особенности экологического воспитания. *Педагогика*. 2006. № 2. С. 118–119.

REFERENES

1. Beh, I. D. (2018). *Osobistist na shlyahu do duhovnih tsinnostey*. [Personality on the way to spiritual values]. Kyiv.
2. Biryukova, N. A. (2005). *Osobennosti ekologicheskogo obrazovaniya za rubezhom* [Peculiarities of ecological education abroad]. *Pedagogika*.
3. Vulfson, B. L. (2000). *Problemy «evropeyskogo» vospitaniya*. [«European» upbringing issues]. *Pedagogika*.
4. Vulfson, B. L. (2003). *Sravnitel'naya pedagogika: istoriya i sovremennyye problemy*. [Comparative pedagogics: history and modern issues]. Moscow.
5. Dzhurinskij, A. N. (1999). *Istoriya pedagogiki: Ucheb. Posobie*. [History of pedagogics: manual]. Moscow.
6. Dolinina, I. G. (2005). *Formirovanie politicheskoy kulturyi uchashchihysya*. [Students' political culture development]. *Pedagogika*.
7. Zabolotna, O. (2008). *Amerikanskiy dosvid shkilnoyi sotsializatsiyi: sposterezhennya i rozdumi*.

[America's experience of school socialization: observations and thoughts]. Kyiv.

8. Kichuk, N. V. (2001). *Osvita v suchasnomu sviti (porivnyalnyi kontekst): navch. pos.* [Education in modern world (comparative context): manual]. Izmayil.

9. *Kontsepsiya gromadyanskogo viovannya osobistosti v umovah rozvitku ukrayinskoyi derzhavnosti.* (2000). [The concept of personality civil upbringing in terms of the development of Ukraine's statehood] // *Informatsiynyi zbirnik Ministerstva osviti Ukraini.*

10. Lutovinov, V. I. (2006). *Grazhdansko-patrioticheskoe vospitanie segodnya.* [Civic and patriotic upbringing today]. Pedagogika.

11. Husainov, Z. (2006). *Nekotoryie osobennosti ekologicheskogo vospitaniya.* [Some peculiarities of ecological upbringing]. Pedagogika.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

РАДУЛ Ольга Сергіївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: історія педагогіки, порівняльна педагогіка, історія вищої школи.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

RADUL Olha Serhiivna – Head of the Department of Pedagogics of Preschool and Primary School Education of Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University, Doctor of Pedagogics, Professor.

Circle of scientific interests: history of pedagogics, comparative pedagogics, history of higher education.

Стаття надійшла до редакції 06. 06.2019 р.

УДК 373.3:37.011.31

БІДА Олена Анатоліївна –

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і психології Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці ІІ

<https://orcid.org/0000-0002-0448-0852>

e-mail: tetyanna@ukr.net

ГОНЧАРУК Віталій Володимирович –

викладач кафедри хімії, екології та методики їх навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

<https://orcid.org/0000-0002-3977-3612>

e-mail: goncharuk424@ukr.net

ГОНЧАРУК Валентина Анатоліївна –

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

<https://orcid.org/0000-0002-7323-0590>

e-mail: goncharuk424@ukr.net

ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР ПРОФЕСІЙНОЇ УСПІШНОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Розвиток ринкових відносин, активний перехід до ринку праці вимагає таких технологій професійної підготовки випускників професійних і вищих навчальних закладів, які дозволили б їм досягти високого рівня конкурентоздатності вже на початку своєї професійної діяльності. Водночас, необхідність урівноваження запитів суспільства, загострення конкуренції на ринку праці актуалізує потребу у формуванні професійної мобільності

майбутніх фахівців, які володіють розвиненими особистісними якостями і мають спеціальні знання та вміння у сфері професійної діяльності. Практика сучасної ринкової економіки свідчить, що саме конкурентоздатність, професійна мобільність, професіоналізм і компетентність фахівця – це ті якості, від яких залежать життєві й трудові успіхи [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Порівняно новою проблемою формування професійної мобільності